

Wat hebben we geleerd?

Dit zijn de lessen die we kunnen trekken na twaalf jaar Duurzaam Ameland (met dank aan TNO en Hanzehogeschool Groningen):

- 1 Hou het simpel: korte lijnen en mensen aan tafel die beslisbevoegd zijn
- 2 Fouten maken mag; je leert alleen door iets te doen
- 3 Je kunt beter samenwerken als iedereen helder is over zijn belangen
- 4 Zorg voor een reële ambitie waar iedereen trots op kan zijn
- 5 Denk integraal (een energiesysteem voor het hele eiland) en niet in losse oplossingen
- 6 Er verandert alleen iets als eilanders zich betrokken voelen
- 7 De gemeente kan de kar trekken; dat blijkt vaak goed te werken
- 8 Met gemotiveerde mensen kom je ergens
- 9 Diversiteit in de samenwerking is goud: hoe meer verschillen hoe meer kennis
- 10 Laat zien wat er gebeurt: laat experts en gebruikers aan het woord

Het convenant Duurzaam Ameland is een samenwerking van:

Het convenant werkt onder meer samen met:

- Amelander Energie Coöperatie
- Dorpsbelangen Ameland
- Waddencampus
- 1.600 Amelander huishoudens

Deze folder is een uitgave van: gemeente Ameland met medewerking van Duurzaam Ameland en Streekwerk De Waddeneilanden.

www.duurzaamameland.nl
duurzaamameland@ameland.nl

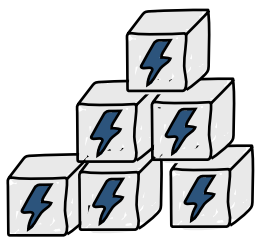
Twaalf jaar convenant Duurzaam Ameland in vogelvlucht

Wat is er bereikt? Wat staat nog op stapel? Wat hebben we geleerd?

Groene folder papier van landbouwafval, CO₂-neutraal gedrukt, zonder schadelijke inkt en oplosmiddelen

Ameland en duurzaamheid gaan goed samen. Al twaalf jaar zetten de partners van het convenant Duurzaam Ameland zich samen met de gemeente, inwoners en bedrijven in voor duurzame energie. Ameland wil zelfs vijftien jaar vooroplopen in de energietransitie. Wat is er al gebeurd, wat staat er te gebeuren en welke inzichten van de afgelopen twaalf jaar helpen bij de weg vooruit? Samen met TNO en Hanzehogeschool zetten de partners en lokale partijen het uiteen.

- Ondertekening tweede convenant Duurzaam Ameland
- Bouw energieneutrale middelbare school (BWS)

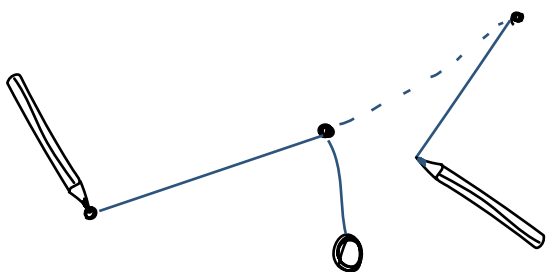
- Slimme Stroom Ameland – 45 methaan-brandstofcellen
- Groene verlichting strandovergang Buren en op afstand dimbare LED-verlichting in centrum van Hollum aangebracht

- Groene verlichting strandovergangen Ballum, Hollum en Nes aangebracht

- Zonnepark Ameland een feit
- Duurzame Amelanders in de Amelander (tot eind 2018)
  - Verduurzaming MKB-bedrijven, 27 energiescans uitgevoerd
- Buitengebieden voorzien van groene verlichting en in de dorpen dimbare slimme LED-verlichting

- Investeringsbeslissing zwaardere netverbinding Alliander
  - Tweede ronde charrettes, nu eilandbreed
- Intentieverklaring hogedrukvergister Ballumerbocht
- 133 hybride warmtepompen geplaatst bij particulieren
- Presentaties Duurzaam Ameland aan ca. 2.500 personen

Wat is er al gebeurd?

2006

- Gemeente komt met Projectplan Duurzame Energie en richt Duurzaam Energieteam op

2007

- Eerste convenant Duurzaam Ameland ondertekend
- Test groen licht Veerdam
- Ambitie zelfvoorzienendheid energie en water in 2020 ondertekend door vijf gemeenteraden van de Waddeneilanden

2008

- Warmtekrachtkoppeling bij twee vakantieparken
- Start proef met injecteren waterstof in aardgasnet

2009

- Proef met honderd HRe-ketels
- Oprichting Amelander Energie Coöperatie
- Opening Natuurcentrum Ameland 'duurzaamheidsexpositie'
- Aardgastankstation een feit

2010

2011

En er gebeurt nog veel meer op Ameland. Denk bijvoorbeeld aan:

- eerste postcoderoosproject van de AEC
- onderzoek naar getijde-energie en geothermie
- proeven met zelfrijdend vervoer
- energieneutrale toiletgebouwen en bungalows op campings
- zonnepanelen op schuren en loodsen
- allerlei vormen van energie-opslag
- duurzame strandpaviljoens, buitensportlocaties en festivals
- bouw van sociale huurwoningen met speciale aandacht voor duurzaamheid
- en ga zo maar door...

2012

2013

2014

2015

2016

2017

- Strengere emissiewetgeving voor productielocaties NAM – aanleiding één integraal systeem voor de toekomst
- Ondertekening derde convenant Duurzaam Ameland
- Oprichting projectgroep Duurzaam Ameland en scenarioverkenning
- Start energiecharrettes in de vier dorpen
- Lesprogramma duurzaamheid scholen

2018

2019

- Van losse projecten naar programma (2019 en verder) Samenhangende projecten die op stapel staan:
  - Hogedrukvergister voor productie groen gas
  - Tweede zonnepark
  - Proef waterstofproductie en maritieme toepassing waterstof
  - Buren geeft Energie
  - Elektrificatie NAM-locaties
  - Warmtenet Klein Vaarwater met brandstofcel

2020